

STRESZCZENIE

We wstępie rozprawy doktorskiej oprócz krótkiego, historycznego rysu problematyki zakażeń szpitalnych przedstawiono ich epidemiologiczne aspekty – najważniejsze czynniki mające wpływ na powstawanie i rozprzestrzenianie się zakażeń, ze szczególnym zwróceniem uwagi na czynniki ryzyka zależne od drobnoustroju, stanu biologicznego chorego i jego leczenia oraz ryzyka zakażenia związanego ze środowiskiem szpitalnym.

Odnosząc się do otoczenia szpitalnego w jakim przebywa pacjent wskazano zależność od takich czynników jak: stan techniczny szpitala, koncentracja pacjentów, przestrzeganie norm higienicznych, zachowanie odpowiedniej kolejności wykonywania zabiegów, liczba personelu, jakość stosowanych środków czystości oraz przestrzeganie reżimu sanitarno- epidemiologicznego.

Po omówieniu zagrożeń przedstawiono główne zagadnienia szeroko rozumianej profilaktyki zakażeń szpitalnych zwracając szczególną uwagę na działania personelu medycznego w tym zakresie. Kontrola zakażeń szpitalnych i przestrzegania procedur i standardów postępowania epidemiologicznego to podstawa profilaktyki i w tym kontekście sprecyzowano zadania i rolę jaką odgrywa specjalista ds. epidemiologii lub higieny i epidemiologii (wcześniej pielęgniarka epidemiologiczna) oraz działający w szpitalu Zespół Kontroli Zakażeń Szpitalnych prowadzący nadzór nad zakażeniami szpitalnymi związanymi z opieką zdrowotną.

Instrumentem prawnym potwierdzającym, że podejmowane działania i wdrożone standardy są zgodne z aktualnym stanem wiedzy jest prowadzenie kontroli wewnętrznej w obszarze realizacji działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych.

Głównym celem pracy jest dokonanie oceny stanu wiedzy pielęgniarek wybranych szpitali województwa śląskiego na temat zakażeń szpitalnych oraz znajomości zasad profilaktyki, których przestrzeganie warunkuje ograniczenie do minimum ilości tych zakażeń.

W badaniu posłużono się metodą sondażu diagnostycznego. Zastosowanym narzędziem badawczym była autorska ankieta, z tak ułożonymi pytaniami, aby można było osiągnąć także założone cele cząstkowe, którymi były:

- ✓ Ocena wiedzy średniego personelu medycznego na temat zakażeń szpitalnych i ich kontroli w zależności od wieku, stażu i miejsca pracy.

- ✓ Zbadanie wpływu dotychczas odbytych szkoleń na stan tej wiedzy.
- ✓ Ocena wpływu świadomości pielęgniarek na kształtowanie działań profilaktycznych zmniejszających odsetek występowania zdarzeń niepożądanych u hospitalizowanych pacjentów.
- ✓ Ocena poziomu sprawowanej kontroli nad przestrzeganiem obowiązujących w szpitalu standardów i procedur w zakresie monitorowania zakażeń szpitalnych i pozaszpitalnych, w tym czynników alarmowych przez odpowiedzialny za to personel medyczny.

Badaniem ankietowym objęto pielęgniarki zatrudnione w dziesięciu wybranych szpitalach województwa śląskiego – rozprawdzono 1400 ankiet. Zebrane w ten sposób informacje zostały poddane analizie. Poszczególne odpowiedzi w sposób systemowy zostały szczegółowo omówione i przedstawione graficznie. Otrzymane wyniki po podsumowaniu posłużyły do sprecyzowania następujących wniosków:

- Pielęgniarki prezentowały zróżnicowany poziom wiedzy w zakresie szeroko pojętej profilaktyki zakażeń szpitalnych, co niewątpliwie wpływało na jakość udzielanych świadczeń zdrowotnych, ale również wskazuje na zróżnicowane potrzeby edukacyjne.
- Badania wskazują na pilną potrzebę opracowania i wdrożenia interdyscyplinarnych szkoleń dla średniego personelu medycznego dotyczących dróg szerzenia oraz metod zapobiegania zakażeniom związanych z opieką zdrowotną kierowanych bezpośrednio do personelu zainteresowanego tą problematyką.
- Aby szkolenia były efektywne powinny być przeprowadzane cyklicznie wg przygotowanego harmonogramu przez pielęgniarkę specjalistę ds. epidemiologii, uwzględniającego potrzeby szkoleniowe oraz preferowany czas szkoleń w godzinach pracy oraz metody egzekwowania wiedzy.
- Szkolenia podnoszą umiejętności personelu medycznego w zakresie stosowania procedur wysokiego ryzyka będących podstawowymi czynnikami ryzyka nabycia zakażenia szpitalnego.

SUMMARY

The introduction of doctoral thesis, apart from brief historical lineament of nosocomial infections presents their epidemiological aspects - major factors influencing formation and proliferation. It focuses particularly on risk factors depending on a microbe, biological condition of sick patient, treatment and infection risk related to hospital environment.

Referring to hospital environment, dependency on the following factors like: technical state of hospital, concentration of patients, adhering to hygienic standards, ensuring right order of operations, number of personnel, quality of cleaning products and observance of sanitary and hygienic regime, is highlighted.

Following risk overview, the thesis describes main aspects of broad sense prevention of nosocomial infections with great attention to actions of medical staff in this area.

The control of nosocomial infections and adhering to epidemiological procedures and standards is a basis of prevention. In this context, roles and responsibilities of epidemiological specialist or hygiene and epidemiology (former - epidemiological nurse) and Hospital Infection Control team conducting oversight of nosocomial infections associated with health care.

The legal instrument confirming that the measures taken and implemented standards are consistent with the current state of knowledge is to conduct internal audit in the area of implementation of measures to prevent the spread of infections and infectious diseases.

The main objective of the thesis is assessment of knowledge on nosocomial infections and prevention rules of nurses working in selected hospitals in Silesian Province. Compliance with these rules limits infections to a minimum.

The study used a method of diagnostic survey. Applied research tool was authored survey, with questions supporting attainment of partial goals, which were:

- ✓ Assessment of knowledge of the middle medical personnel on nosocomial infections and their control depending on personnel age, seniority and place of work.
- ✓ Impact assessment on the state of knowledge of so far conducted trainings.
- ✓ Impact assessment of nurses' awareness on the formation of preventive measures, reducing prevalence of adverse events among hospitalized patients.

- ✓ Assessment of the level of control exercised over the observance of the existing hospital standards and procedures for monitoring hospital-acquired and community-acquired infections, including alarm factors, by responsible medical personnel.

The survey was conducted among nurses employed in ten selected hospitals in Silesian Province - distributed 1400 questionnaires. The information gathered was a subject for further analysis. Individual responses, in a systemic way, were discussed in detail and presented graphically. Following summary, the obtained results were used to clarify the following conclusions:

- ✓ Nurses presented different levels of knowledge in the broad sense prevention of nosocomial infections, which undoubtedly affected the quality of health services, but also indicates diverse training needs.
- ✓ Research points to the urgent need to develop and implement interdisciplinary training for middle medical personnel on spread paths and prevention methods of infections, associated with health care, addressed directly to personnel interested in this issue.
- ✓ To be effective training should be conducted periodically according to a schedule prepared by a nurse - epidemiological specialist, taking into account training needs and preferred training time during working hours and methods of knowledge execution.
- ✓ Trainings enhance skills of medical personnel in the use of high-risk procedures, which are basic risk factors of acquiring nosocomial infections.